

Till

1965-års utlands- och internatskoleutredning

Ecklesiastikdepartementet

← Estniska Kommittén i Sverige är en på demokratisk~~a~~ grundval bildad centralorganisation för de estniska flyktingarna som alltsedan sin tillkomst år 1944 varit en medlande länk mellan estniska flyktingar och svenska myndigheter samt bidragit till lösningen av de förstnämndas kulturella och sociala problem.

← Redan under skolåret 1944/45, då majoriteten av de estniska flyktingarna ännu vistades i läger, hjälpte Estniska Kommittén Statens Utlänningskommission att grunda estniska lägerskolor och organisera deras arbete. Som lägerskola organiserades år 1945 även estniska gymnasiet i Sigtuna, där en del av läroverksungdom^{er} som kommit som flyktingar till Sverige innan de hunnit avlägga studentexamen, fick tillfälle att fortsätta sina studier.

← I sin verksamhet och sina strävanden har Estniska Kommittén mött stor förståelse och stöd från Sveriges Riksdags, Hans Kungl. Maj:ts och övriga svenska myndigheters sida. / Estniska Kommittén on ainukese eesti organisatsioonina saanud rootsi asutuste sellise tunnustuse, et Komiteele ja Komitee kaudu ka teistele eesti asutustele on antud Kungl. Arbetsmarknadsstyrelsen'i poolt arhiivitöölisi. Tänu sellele vastutulekule ja Eesti Komiteele määratud riiklikule toetusele ja kogukondlikele toetustele on võimalik olnud välja arendada eesti koolide võrku ja arendada ungdoms- och den kulturella verksamheten praeguse ulatuses~~6x~~.

← Alljärgnevalt esitame lühikese ülevaate praegusest olukorrast ja ettepanekuid, millede läbiviimist peame hädavajalikuks eesti rahvusrupi kooliala ja noorsootöö sektoris.

(1) Estniska skolor i Stockholm och Göteborg

2/ Eesti koolid Stokholmis ja Göteborgis töötavad Kungl. Maj:t'i 5. juuni 1963. a. määruse alusel (se bilaga 1), mille järgi need koolid on riikliku toetust saavad erakoolid, millede huvudman'iks on Eesti Komitee.

1964/65. kooliaastal töötab Stokholmi eesti kool põhikooli laag- ja mellanstadie'ga, kusjuures 2. ja 4. klass on poolitatud, nii et koolis on kokku 8 klassi (4 lågstadieklasser och 4 mellanstadieklasser), ^{kokku} 171 õpilast ja 9 õpetajat. Göteborgi eesti kool töötab 5 klassiga (3 lågstadie- och två mellanstadieklasser), kokku 79 õpilast ja 5 õpetajat.

Eesti Komitee on korduvalt, viimati 14. veebruaril 1964, pöördunud Kungl. Maj:t'i poole palvega, att ^X statsbidrag skall utgå till Stockholms och Göteborgs estniska skolor efter de grunder i fråga om antal lärartjänster och bestämmande av årslönebelopp för tjänst ^{m.m.} som jämlikt §§ 4-13 ⁱ kungörelsen den 19 december 1958 (nr. 665, med senare vidtagna ändringar) samt gällande bestämmelser om statsbidrag till ATP-avgifter gällande för obligatoriska skolor inom det kommunala skolväsendet.

3/ Käesolevaga palume Teie heatahtlikku toetust meie eeltoodud palvele mille põhjenduseks lisame ~~koos~~ järgmist:

~~⊗~~

(2) Estniska kompletteringsskolor

Eftersom det endast i Stockholm och i Göteborg finns estniska skolor, går de flesta estniska barnen som bor spridda över hela Sverige i svenska skolor. För att de skulle ha möjlighet att få undervisning i modersmålet och estniska nationella ämnen har Estniska Kommittén alltså ⁿår 1945 organiserat estniska kompletteringsskolor på orter där ester i större antal är bosatta. I dessa estniska kompletterings-skolor får estniska barn i 7-17 års ålder om söndagarna eller på kvällarna 1-2 gånger i veckan à 3 timmar ~~est~~ ^alära sig estniska språket, estnisk historia, estnisk geografi och estnisk sång. ^{5/}~~Käesoleval kooli-aastal töötavad eesti täienduskoolid 18 kohas, kus õpib 237 õpilast 27 õpetajat juhtimisel. Eesti Komitee on 15. jaanuaril 1965 esitanud Kungl. Maj:t'ile palve, et määrataks riiklik toetus nende täienduskoolide õpetajatele tasa maksmiseks (se bilaga 2).~~

Lisaks motiividele, mis toodud Kungl. Maj:t'ile esitatud kirjas, olgu mainitud veel seniste ~~täienduskoolide~~ töö laiendamise vajadust ka eelkooliealistele lastele. Seda on seni tehtud Norrköpingis ja Stokholmis väga heade tulemustega. Riikliku toetuse saamine täienduskoolidele looks majanduslikud eeldused eelkooliealiste laste kaasa-tömbamiseks täienduskoolide töösse ka teistes kohtades.

Käesolevaga palume Teie heatahtlikku toetust, et see palve Kungl. Maj:t'i poolt rahuldamisest leiaks.

(3) Estniska grundskolans högstadium

Alltsedan hösten 1945 har ett estniskt gymnasium varit verksam i Stockholm. Fr.o.m. 1 januari 1961 har Kungl. Maj:t inräknat det i antalet av de under Kungl. Skolöverstyrelsens överinseende arbetande läroverken.

Som framgår av ovanstående har estniska barn möjlighet att erhålla undervisning på sitt modersmål dels på grundskolans låg- och mellanstadium samt dels på läroverksstadiet med hjälp av i budgeten upptaget anslag av svenska staten och kommuner. Däremot saknar de f.n. möjlighet att erhålla dylik undervisning på grundskolans högstadium, vilket måste anses som en kännbar brist.

För beräkning av antalet elever de närmaste åren kan upplysas att elevantalet i estniska skolan i Stockholm innevarande läsår är 25 i årskurs 6, 27 i årskurs 5 och 31 i årskurs 4. ~~Arvestades eesti õpilaste väikest arvu oleks etstarbekohane, et eesti keel asuks samades ruumides mõne rootsi põhikooliga, millel on högstadium, et sel teel eesti õpilastel oleks võimalus valida sobivat liini koos rootsi põhikooli õpilastega.~~

Att anskaffa för estniska grundskolans högstadium kvalificerade lärare torde icke erbjuda något problem. Det finns i Sverige gott om lärare av estnisk nationalitet med examen för undervisning i estniska, svenska och främmande språk, historia, matematik, biologi, geografi m.m. ämnen.

~~Kärsolevaga palume~~ Teie heatahtlikku toetust, att hos estniska skolan i Stockholm öppna ett högstadium med estniska som undervisningsspråk, så att estniska skolbarn i Stockholm skulle kunna få åtnjuta undervisning på sitt modersmål även på grundskolans högstadium och för att få till stånd en organisk enhet av de båda estniska skolorna

(4) Kurser för lärare, ~~estniska ungdomsledare~~ ungdoms- och ~~estniska studielidare~~ cirkelstudielidare

I Estniska Kommitténs uppgifter ingår som ett viktigt led organiserandet av ungdomsverksamheten bland de estniska flyktingarna vilket arbete ledes av den vid Estniska Kommittén bildade kommission^{en} för skol- och ungdomsverksamhet i samarbete med andra ideella organisationer, t. ex. Estniska nykterhetskommittén m.m.

I Sverige befinner sig f.n. ca 22 000 estniska flyktingar, varav ca 7 500 ungdomar, ca 4 000 ungdomar mellan 12 och 25 år samt ca 400 ungdomsledare.

9/ ~~Estni Komitee on Kuningl. Skolöverstyrelseni toetusel korral-~~
~~danud rea õpetajate ja noortejuhtide kursusi.~~ En kurs för ungdoms- och studiecirkelledare ägde rum den 19-21 augusti 1960 i Estniska Kommitténs lokaler i Stockholm och antalet deltagare var 54. En annan kurs för estniska ungdoms- och studiecirkelledare ägde rum den 5-7 januari 1962 i Stockholm, antalet deltagare var 54. En kurs för ledare av estniska ungdomsorganisationer, studiecirkelar och fritidsgrupper anordnades i Mullsjös friluftsgård under tiden 31 maj - 2 juni 1962, ~~xx~~ antalet deltagare var 62. I juni 1963 anordnade Estniska Kommittén i Föreningsgården Mem studiedagar för estniska ungdomsledare med 45 deltagare. I september 1964 anordnade Estniska Kommittén studiedagar för estniska ungdomsledare och lärare vid kompletteringsskolor i Stockholm. Antalet deltagare ~~xxx~~ från hela Sverige var 65. Estniska Kommittén har till alla dessa ungdomsledarkurser och studiedagar erhållit bidrag av Kungl. Skolöverstyrelsen.

10/ ~~Estniska Kommittén palub kaesolevaga Teie heatahtlikku toetust, et ka tulevikus jätkuks toetuste andmine õpetajate ja noortejuhtide kursuste korraldamiseks.~~

i Stockholm - grundskolan och gymnasiet.

8) Samaaegselt palume Teie toetust. et eesti põhikooli kõrgaste
saaks teostatud Stockholmis internaatkoolina, et oleks võimalik selle
tööst osa võtta ka Göteborgi eesti kooli kuuenda klassi lõpetajail
ja soovijail ka teistest kohtadest.

(5) ^{X)} Eesti Komitee keskraamatukogu ja noorte raamatukogud.

Eestiska Komittén har grundat ett centralt lånebibliotek i Stockholm. Behovet av ett dylikt lånebibliotek har i årtal varit kämbart, då särskilt ungdomar och även äldre människor i avsaknad av eget bibliotek är i behov av ett centralt estniskt lånebibliotek som ~~dem~~^{de} kan använda sig av.

~~Lisaks keskraamatukogule Stockholmis on asutatud noorte raamatukogude haldamisel eesti kodude, täienduskoolide ja organisatsioonide juurde.~~

~~Eesti Komitee on saanud Eesti Pea-
valitsuselt ^{1964.a.} "lekkordre toetuse ^{kr. 2000:-} oma kesk-
raamatukogu täiendamiseks.~~

~~Eestiska Komittén palub käesoleva
Terve ^{hatahilek} teatuse~~

~~et Eesti Komiteele määratakse ^{gaastane} ~~pid~~
toetus raamatukogude ~~pid~~^{pid}amiseks täien-
damiseks järgest juurdeilmuvate uute
raamatuteks.~~

Korrespondensinstitutet.
(c) Korrespondenskursen

Estniska Korrespondensinstitutet ~~har~~
vid Estniska Kommitteén har arbetat
med ~~två~~ kurser: en fyraårig real-
skolekurs, en ettårs kompletterings-
kurs för estniska lärare som önskar
taga anställning vid svenska
skolor, en kurs i svenska språket,
en kurs i estniska språket
och estnisk historia, kurser i
teknisk ritning, bokföring, räk-
ningsföring och en kurs i
navigation.

124

Eesti koolid, täienduskoolid, õpingud ja
 fröidsgrupid ning Eesti noorteorganisatsioonid
~~ti~~ saavad hõlmata ainult need ^{Eesti} noori
 kes asuvad linnades või teistes keskustes.
 Suur arv eestlasi ja Eesti noori ~~on~~ elavad
 aja ühekult laialipillutatult üle maa.
 Et ka nendele Eesti noortele võimaldada
 süstemaatiliselt Eesti keele ja Eesti aine
 õppimist selleks on vajalik vastava
~~korrespondents-~~ ^{seisest hoopis ulatuslikumal määral}
 kursuse korraldamine. ~~korrespondents-~~
~~tead~~ ~~mis on seni teostatud majandus-~~
~~lõhel põhjendat.~~

Eestike Komitee'i palub
 Teie heatahtlikku

toetust Eesti keele ja rahvuslike aine
 korrespondentskursuse teostamiseks.

(13/ Kässelevat illevaldet ja omakselised
 nende eestade teatame, et kõigis
 minevatud küsimustes ja utredningu
 jooksul eestekerkida võrakes kudemustes
 seoses eesti koolidega ja noorsootööga
 võit ~~lühijal~~ ~~ga~~ täiendavaid rektusi
 anda Eesti Komitee, viceordförande
 punkt William Muld. ~~kes meeldi~~
~~on nius komisjon~~ ~~tööt~~ ~~osa võtma~~
~~eda~~ ~~palume lahkest vajaduse korral~~
~~stredung~~ ~~komisjon~~ ~~tööt~~ ~~om võtma~~ ~~hakkada.~~
 Stockholm den 10 mars 1965
 Värdygnis
 på Estniska Komittens vägnar
~~vörld~~

E. Landre
 ordförande

V. Kumapas
 skolkommissionens ordförande

Bilagor:

1. Anskrift av Kungl. Maj:ts bestämmelser den 5 juni 1963
2. Anskrift av Estniska Komittens an-
 hållan om bidrag för estniska
 kompletteringskolor för 1966/67.